

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot afwijking van artikel 19 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging tot en met 30 april 2022
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

We worden geconfronteerd met een vierde golf van de pandemie, veroorzaakt door COVID-19. Het aantal besmettingen, ziekenhuisopnames en overlijdens stijgen. De situatie is ernstig. Het tegenhouden van de verdere verspreiding van het coronavirus en de genezing van de patiënten die geïnfecteerd zijn met COVID-19 vereisen de maximale en prioritaire inzet van de geneesheren. Bovendien worden de geneesheren ingezet voor de nieuwe vaccinatiecampagne. Op de inzet van de geneesheren zal tevens een extra beroep gedaan worden om de niet-COVID-19-patiënten op te vangen die worden verwacht na de huidige coronagolf als noodzakelijk uitgestelde zorgverlening. Om dat alles mogelijk te maken moet de afwijking van de verplichting tot tussenkomst van de tweede geneesheer ingeval van crematie zo snel mogelijk verlengd worden.

Artikel 28, tweede lid van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, machtigt de Vlaamse Regering daartoe.

Het bijgaande ontwerp van de Vlaamse Regering moet het mogelijk maken om tot en met 30 april 2022 het verplichte tweede advies van de geneesheer in geval van crematie in bepaalde gevallen weg te laten.

Dit besluit zal in werking treden de dag die volgt op de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kanselarij en Bestuur

Beleidsveld: Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingstechnisch- en taaladvies

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies van 24 november 2021.

Advies van de Raad van State

Er is geen advies gevraagd aan de Raad van State, met toepassing van artikel 3, §1, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973. Er is een dringende noodzaak omdat:

- artikel 19, §1, 3°, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging bepaalt dat als de aanvraag tot toestemming tot crematie het lijk van een in een gemeente van het Vlaamse Gewest overleden persoon betreft, en de behandelende geneesheer of de geneesheer die het overlijden heeft vastgesteld, heeft bevestigd dat het om een natuurlijk overlijden gaat, het verslag moet bijgevoegd worden van een beëdigd geneesheer uit de eigen gemeente of een andere gemeente van het Vlaamse Gewest die door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door diens gemachtigde beambten van het gemeentebestuur is aangesteld om de doodsoorzaken na te gaan;
- we in Vlaanderen geconfronteerd worden met een vierde golf van de pandemie, veroorzaakt door COVID-19. Het aantal coronabesmettingen stijgt elke dag aanzienlijk. Dat hoge aantal besmettingen heeft op zijn beurt een groot aantal ziekenhuisopnames en een stijgend aantal overlijdens tot gevolg. De situatie is ernstig;
- de verplichte opmaak van een tweede attest voor een bijkomende werklust voor de geneesheren zorgt. Het tegenhouden van de verdere verspreiding van het coronavirus en de genezing van de patiënten die geïnfecteerd zijn met COVID-19 vereisen echter de maximale en prioritaire inzet van de geneesheren. De geneesheren moeten dus voorrang kunnen geven aan de verzorging van de patiënten, zowel in de ziekenhuizen als in de woonzorgcentra. Bovendien worden geneesheren ingezet in de vaccinatiecampagne, die wordt opgestart voor de toediening van de derde prik. Op de inzet van de geneesheren zal een extra beroep gedaan worden om de niet-COVID-19-patiënten op te vangen die worden verwacht na de huidige coronagolf als noodzakelijk uitgestelde zorgverlening. Om dat alles mogelijk te maken, moet een afwijking van de verplichting tot tussenkomst van de tweede geneesheer, vermeld in artikel 19, §1, 3°, van het voormelde decreet, zo snel mogelijk worden ingevoerd;
- de huidige situatie met andere woorden vereist dat een invoering van de afwijking van artikel 19 van het voormelde decreet niet kan worden uitgesteld;

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Eind 2019 was er in Wuhan in China een uitbraak van een nieuw coronavirus dat de ziekte COVID-19 veroorzaakt. Nadien heeft het virus zich verspreid over de rest van de wereld, waaronder ook in België.

Bij besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 2020 tot afwijking van artikel 13 en van artikel 19 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (VR 2020 2703 DOC.0280) heeft de Vlaamse Regering beslist om gedurende de duurtijd van de vastgestelde civiele

noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid, vermeld in artikel 4, §1, 1° en 2°, van het decreet van 20 maart 2020 over maatregelen in geval van een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid af te wijken van artikel 13 en 19 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

De rechtsgrond voor de voormelde afwijkingen was artikel 28, tweede lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, dat de Vlaamse Regering machtigt om van de bepalingen van dat decreet af te wijken met het oog op de bescherming van de bevolking tegen de gevaren van verspreiding van besmettelijke ziekten of van besmetting door ioniserende stralingen.

Artikel 13, derde lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging bepaalt dat niet-gecremeerde stoffelijke overschotten individueel met een lijkwagen of op een passende wijze moeten worden vervoerd.

Er werd op korte termijn een groter aantal overlijdens verwacht, waardoor de overledenen niet individueel met een lijkwagen zouden kunnen vervoerd worden. Het moest daarom mogelijk zijn dat meerdere overledenen worden vervoerd, zij het met de nodige waardigheid. De Vlaamse Regering heeft daarom op 27 maart 2020 beslist dat gedurende de voormelde afgebakende periode meerdere, niet-gecremeerde stoffelijke overschotten tegelijkertijd konden vervoerd worden.

Artikel 19, §1, 1° tot en met 3°, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging regelt de procedure van toestemming tot crematie. De ambtenaar van burgerlijke stand verleent de toestemming tot crematie op basis van een attest, opgesteld door de behandelende geneesheer of de geneesheer die het overlijden heeft vastgesteld. Dat attest vermeldt of het overlijden te wijten is aan een natuurlijke of gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak.

Is de persoon overleden in het Vlaams gewest en heeft de voormelde geneesheer bevestigd dat het om een natuurlijk overlijden gaat, dan moet bovendien het verslag worden bijgevoegd van een beëdigd geneesheer uit de eigen gemeente of een andere gemeente van het Vlaamse Gewest die door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door diens gemachtigde beambten van het gemeentebestuur is aangesteld om de doodsoorzaken na te gaan. In dat verslag wordt vermeld of het overlijden te wijten is aan een natuurlijke of gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak.

Dit tweede advies van de geneesheer is een bijkomende controle dat de overledene is gestorven aan een natuurlijke oorzaak. Eens de crematie is uitgevoerd, is het immers niet meer mogelijk om, als daar aanwijzingen toe bestaan, te onderzoeken of het overlijden te wijten was aan een gewelddadige of verdachte oorzaak.

De verplichte opmaak van een tweede attest zorgt echter voor een bijkomende werklust voor de geneesheren. Door een groter aantal overlijdens ten gevolge van COVID-19 kon er zich een capaciteitsprobleem voordoen wat betreft de inzet van geneesheren. In die situatie moesten de geneesheren voorrang verlenen aan de verzorging van patiënten. Daarom heeft de Vlaamse Regering bij besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 2020 beslist dat gedurende de voormelde afgebakende periode kon worden afgeweken van het verplichte tweede advies van de geneesheer, vermeld in artikel 19 §1, 3°, van het decreet van 16 januari 2006 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging. Deze afwijking was evenwel uitsluitend mogelijk:

- als het overlijden plaatsvindt in het ziekenhuis;
- als het overlijden plaatsvindt buiten het ziekenhuis en de behandelende geneesheer of de geneesheer die het overlijden vaststelt, bevestigd dat het overlijden te wijten is aan de infectieziekte, ten gevolge waarvan de civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid werd afgekondigd.

De duurtijd van de afwijking was beperkt tot de door de Vlaamse Regering afgekondigde civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid. Op grond van het decreet van 20 maart 2020 over maatregelen in geval van een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid kon de Vlaamse Regering een dergelijke noodsituatie uitroepen. Artikel 4, §1, 1°, van dat decreet bepaalde dat de Vlaamse Regering de duur en de startdatum ervan bepaalt. Bovendien gold de afwijkingsregeling voor een termijn van maximaal 120 opeenvolgende dagen, die in werking trad op de startdatum. De Vlaamse Regering kon die termijn eenmaal verlengen met maximaal 120 opeenvolgende dagen. De voormelde afwijkingen kwamen bijgevolg te vervallen op 17 juli 2020 middernacht. De Vlaamse Regering heeft die termijn niet verlengd.

Bij besluit van de Vlaamse Regering van 30 oktober 2020 heeft de Vlaamse Regering de twee voormelde afwijkingen opnieuw mogelijk gemaakt tot en met 30 april 2021. In het najaar van 2020 deed zich immers een tweede golf van het coronavirus voor.

In het voorjaar van 2021 werd Vlaanderen geconfronteerd met een aanhoudende hoge besmettingsgraad. Het aantal coronabesmettingen nam dagelijks aanzienlijk toe door de nieuwe virusvarianten en ten gevolge daarvan nam ook het aantal ziekenhuisopnames en het aantal overlijdens toe. Om die reden voorzag de Vlaamse Regering bij besluit van 23 april 2021 in een tijdelijke verlenging van dezelfde afwijking van artikel 13 en 19 van het decreet van 16 januari 2020, dit tot en met 30 juni 2021.

Daarnaast werd ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om twee technische rechtzettingen door te voeren aan artikel 2, tweede lid, 2° van het bijgaande besluit van de Vlaamse Regering. Het opzet van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 2020 was om in de gevallen waarin het overlijden plaatsvindt buiten een gecontroleerde omgeving (ziekenhuis of woonzorgcentrum van het Vlaams Gewest), maar waarbij een geneesheer heeft vastgesteld dat het overlijden te wijten is aan COVID-19, het verplichte advies van de geneesheer in geval van crematie weg te laten. Daarom werd in het voormelde artikel de woorden “in een woonzorgcentrum” vervangen door “buiten een woonzorgcentrum van het Vlaams Gewest”.

Bij besluit van 26 juni 2021 heeft de Vlaamse Regering voorzien in verlenging van de afwijking van de verplichting tot tussenkomst van de tweede geneesheer, vermeld in artikel 19, §1, 3°, van het voormelde decreet tot en met 15 oktober 2021. Redenen waren de precaire situatie van de pandemie. Geneesheren moesten voorrang kunnen geven aan de verzorging van patiënten. Bovendien moesten geneesheren de maandenlange uitgesteld van de niet-COVID-19 patiënten opvangen en werden ze ingezet in de vaccinatiecampagne. Met de bereikte vaccinatiegraad in de oudere en kwetsbare bevolking werd verwacht dat het aantal overlijdens sterk zou afnemen. Daarom werd de afwijking van artikel 13, derde lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, waardoor meerdere overledenen tegelijkertijd kunnen worden vervoerd, zij het met de nodige waardigheid, niet verder verlengd. Die afwijking worden opgeheven met ingang van 1 juli 2021. Om logistieke redenen werd het besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 2020 tot afwijking van artikel 13 en van artikel 19 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging opgeheven.

We worden nu opnieuw geconfronteerd met hoge besmettingscijfers en een stijging van het aantal ziekenhuisopnames en overlijdens. Het tegenhouden van de verdere verspreiding van het coronavirus en de genezing van de patiënten die geïnfecteerd zijn met COVID-19 vereisen de maximale en prioritaire inzet van de geneesheren. De geneesheren moeten dus voorrang kunnen geven aan de verzorging van de patiënten, zowel in de ziekenhuizen als in de woonzorgcentra. Bovendien worden geneesheren ingezet in de vaccinatiecampagne, die wordt opgestart voor de toediening van de derde prik. Op de inzet van de geneesheren zal een extra beroep gedaan worden om de niet-COVID-19-patiënten op te vangen die worden verwacht na de huidige coronagolf als noodzakelijk uitgestelde zorgverlening. Dit alles rechtvaardigt de invoering van een afwijking van

artikel 19, §1, 3°, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging onder de eerder gestelde voorwaarden tot en met 30 april 2022.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELLEN

Artikel 1

Dit artikel bepaalt dat tot en met 30 april 2022 in geval van een crematie wordt afgeweken van het verplichte advies van de tweede geneesheer. Dat wil zeggen dat het verslag van een beëdigd geneesheer uit de eigen gemeente of een andere gemeente van het Vlaamse Gewest die door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door diens gemachtigde beambten van het gemeentebestuur is aangesteld om de doodsoorzaken na te gaan, niet meer vereist is. Dat is een afwijking van artikel 19 §1, 3°, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

Deze afwijking is uitsluitend mogelijk in de gevallen, vermeld in het tweede lid van artikel 1.

De duurtijd van de afwijking is beperkt tot en met 30 april 2022. Tegen die datum wordt verwacht dat, door de vergevorderde vaccinatiecampagne en de ingehaalde zorg, de druk op de geneesheren afgenomen is, zodat een uitzondering zich niet meer noodzaakt.

Artikel 2

Het besluit treedt in werking de dag die volgt op de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

De ernst van de situatie rechtvaardigt de spoedige inwerkingtreding van het besluit.

Artikel 3

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen budgettaire impact voor de Vlaamse Overheid.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 24 november 2021.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord is niet vereist.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schulden en ontvangsten van de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering moet in werking treden op de dag die volgt op de bekendmaking ervan in het Staatsblad, gelet op de huidige ernstige situatie met betrekking tot COVID-19.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot afwijking van artikel 19 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging tot en met 30 april 2022.
- 2° de Vlaamse minister van Binnenland Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

Bijlagen:

- het goed te keuren ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering;
- het advies van de Inspectie van Financiën.